

Sygn. akt II CSK 371/19

POSTANOWIENIE

Dnia 10 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa M. S.

przeciwko M. K.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 10 stycznia 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Ł.

z dnia 16 października 2018 r., sygn. akt III Ca (...),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Ł. na rzecz adw. J.S. wynagrodzenie w kwocie 2700 (dwa tysiące siedemset) zł, powiększonej o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną powoda M. S. od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 16 października 2018 r., sygn. akt III Ca (...) Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001, III CZP 49/00, OSNC 2001, Nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Skarżący zarzucił naruszenie prawa materialnego, tj. 1) art. 23 k.c. w zw. z art. 24 k.c., przez błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że w sprawie nie doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda; 2) art. 442¹ § 1 k.c., przez jego

niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że roszczenie powoda uległo przedawnieniu w sytuacji, gdy zgodnie z art. 121 pkt 4 k.c. bieg przedawnienia w sprawie uległ zawieszeniu z powodu siły wyższej.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej, powód wskazuje, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości - art. 121 pkt 4 k.c., w stanie faktycznym jaki ma miejsce w sprawie. Zazaczył przy tym, że znane jest mu orzecznictwo, iż przypadkiem siły wyższej nie jest pobyt w zakładzie karnym. Jednakże istotne wątpliwości wzbudza to, czy w sytuacji pobytu w zakładzie karnym - przy uwzględnieniu osoby zobowiązanego (funkcjonariusza służby więziennej) i biorąc pod uwagę indywidualną sytuację uprawnionego (osobę odbywającą karę pozbawienia wolności) - jeśli osoba osadzona była poddana przemożnemu naciskowi zewnętrznemu, któremu nie była w stanie się przeciwstawić, to czy taka okoliczność może zostać oceniona jako pozbawienie go prawa do sądu, stanowiące postać siły wyższej w rozumieniu art. 121 pkt 4 k.c.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z dnia 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

Sam skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zauważa, że znane jest mu orzecznictwo związane z pojęciem „siły wyższej”. W związku z czym, wskazać można chociażby na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2002 r., IV CKN 629/00, nie publ., w którym podniesiono, że siła

wyższa musi być zdarzeniem zewnętrznym w stosunku do powołującego się na nią podmiotu. Stan określany w ten sposób powinien istnieć obiektywnie, a więc musi być widoczny i sprawdzalny dla nieuprzedzonego obserwatora; nie może być np. wytworem wyobraźni. Odnośnie do natężenia wpływu tego zdarzenia na działanie lub zaniechanie przeważa tzw. teoria obiektywna nie dopuszczająca, aby miarodajna była wyłącznie ocena podmiotu powołującego się na siłę wyższą. Jednak stosowanie tej teorii musi odbywać się z uwzględnieniem okoliczności ocenianych indywidualnie dla danego przypadku, a zatem ocena powinna być dokonywana „z zewnątrz”, ale przy uwzględnieniu konkretnej sytuacji ocenianego.

Przede wszystkim podkreślić należy, że w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia odnosząc się do wywodzonego przez powoda roszczenia z tytułu naruszenia dóbr osobistych Sąd Okręgowy nawiązując do terminu przedawnienia podnoszonego roszczenia wskazał wyraźnie, że roszczenie uległoby przedawnieniu nawet wówczas, gdyby rzeczywiście istniało. W uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia w pierwszej kolejności odniesiono się bowiem do zasadności podnoszonego przez powoda M. S. roszczenia o zapłatę z tytułu naruszenia jego dóbr osobistych przez M. K.W oparciu o ustalony stan faktyczny sprawy Sąd Okręgowy stwierdził, że nie podzielił poglądu powoda, że użyte przez pozwanego w rozmowie z A. G. sformułowania naruszyły dobra osobiste powoda. Kontynuując rozważania dotyczące trafności podniesionego w apelacji zarzutu naruszenia art. 23 i art. 24 k.c. wskazał, że roszczenie powoda również w zakresie, w jakim wywodził je z treści zeznań złożonych przez pozwanego w charakterze świadka w dniu 9 czerwca 2016 r. również nie zasługiwało na uwzględnienie w świetle powołanych przepisów. Sąd Okręgowy uzasadnił także, dlaczego przyjął, że oba opisywane przez apelującego zdarzenia nie rodzą w jego ocenie roszczeń wynikających z art. 23 i art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c., co prowadziło do oddalenia powództwa. Zatem tylko dodatkowo Sąd odwoławczy stwierdził, że roszczenie powoda w zakresie, w jakim wywodzi je z powoływanego naruszenia jego dóbr osobistych słowami pozwanego M. K., będącego wychowawcą Oddziału Penitencjarnego Aresztu Śledczego w Ł. wypowiedzianymi w rozmowie z A. G., funkcjonariuszem policji w V Komisariacie KMP w Ł., uległo przedawnieniu nawet wówczas, gdyby w rzeczywistości istniało, z uwagi na zapoznanie się przez powoda

M.S. ze sporządzoną przez A. G. notatką w dniu 4 grudnia 2011 r. (uzasadnienie wyroku s. 13).

Dlatego też podnoszona przez skarżącego potrzeba wykładni nie jest problemem jurydycznym, mającym znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

O wynagrodzeniu należnym pełnomocnikowi z urzędu orzeczono na podstawie art. 29 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o advokaturze (j.t. Dz. U. z 2018 r. poz. 1184 ze zm.) w zw. z § 22, § 4 ust. 1, 3, § 2 oraz § 14 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 i § 8 pkt 6, § 16 ust. 4 pkt 2, § 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (j.t. Dz. U. z 2019 r. poz. 18).